

глядаються питання щодо виконання цим органом покладених на нього завдань, додержання ним законодавства, прав і свобод людини та громадянина.

Слід також зазначити, що Рада громадського контролю обирає трьох представників зі свого загального складу і вони входять до складу Дисциплінарної комісії Державного бюро розслідувань.

Рада громадського контролю і Державне бюро розслідувань проводять спільні наради, конференції, на яких спільно розглядають питання на звернення громадськості щодо законності прийнятих рішень.

Отже співпраця Ради громадського контролю і Державного бюро розслідувань, перш за все, полягає в спільній меті своєї діяльності, тобто додержання законності та прозорості при вирішенні справ, а також у тому, що вони приділяють важливе значення громадській думці і спільно розв'язують проблеми, які стосуються законності.

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук *Деменчук Марина Олександрівна*.

Драник О. О.

студентка 1-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

При прийнятті Основного Закону держави, у Перехідних положеннях було зазначено, що функція досудового слідства буде продовжувати виконуватися прокуратурою до початку функціонування органу з такими повноваженнями. Однак, закон про створення Державного бюро розслідувань був ухвалений парламентом тільки 19 років потому — 12 листопада 2015 року.

14 січня 2016 року Президентом України підписаний закон, а Постановою Кабінету Міністрів № 127 від 29 лютого було створено Державне бюро розслідувань. Конкурс на посади Директора та заступників Директора Бюро був оголошений 10 травня. Він тривав протягом ще півтора року. І тільки 16 листопада 2017 комісією були визначені переможці.

Указ № 386/2017 про призначення Романа Труби Директором ДБР був підписаний Президентом України 22 листопада 2017 року. 27 листопада 2017 року — Наказами № 20/с та № 30/с Ольга Варченко була призначена на посаду першого заступника Директора, а Олександр Буряк — на посаду заступника Директора.

З цього моменту розпочався відлік часу, щоб запустити ДБР, керівництво якого поставило досить серйозну та амбітну мету — Бюро мало бути побудоване, а його робота розпочата менше, ніж за рік — за умови відсутності підтримки політичних інститутів, але за підтримки громадянського суспільства та міжнародних партнерів.

Проте, лише 27 листопада 2018 року Державне бюро розслідувань почало здійснювати правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, що віднесені до його компетенції відповідно до ст. 1 Закону «Про Державне бюро розслідувань». І це, на мою думку, пов'язано з небажанням Генерального прокурора віддати функцію слідства та втратити можливість впливу на політичну, економічну та суспільну сфери життя.

Необхідність створення такого правоохоронного органу викликана тим, що рівень корупційних правопорушень і кримінальних правопорушень, пов'язаних із корупцією серед вищих посадових осіб держави, суддів, прокурорів залишається високим, що ускладнює розвиток соціальної, економічної та політичної сфер суспільного життя.

За порівняно невеликий період часу вже з'явилися перші результати роботи ДБР, про що постійно повідомляється в засобах масової інформації.

Але в організації та діяльності органу є певні проблеми. Перш за все, це створення матеріально-технічної бази та вирішення соціальних потреб працівників. Забезпечення службовими приміщеннями, технічними засобами, розв'язання житлових проблем тощо.

Сам Закон «Про Державне бюро розслідування» мав певні прогалини, які не давали можливості забезпечити повноцінне функціонування Державного бюро розслідувань.

Зокрема кваліфікаційні вимоги до директорів територіальних управлінь, керівників підрозділів центрального апарату та керівників підрозділів внутрішнього контролю ДБР не були визначені. Не був встановлений також перелік підрозділів бюро, які мають право на здійснення оперативно-розшукової діяльності, види спеціальних звань ДБР, порядок фінансування та нарахування заробітної плати, текст присяги осіб рядового і начальницького складу відомства.

Через відсутність власних оперативно-розшукових підрозділів виникла необхідність залучення до роботи відповідних підрозділів Служби безпеки України та Національної поліції. Це у свою чергу ні-

велоувало таку важливу засаду як незалежність ДБР, що передбачено статтями 3, 4 Закону «Про Державне бюро розслідувань», а також не давало можливості повноцінно розслідувати злочини стосовно працівників зазначених органів.

В травні 2019 року був ухвалений закон щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань.

277 народних депутатів, при мінімально необхідних 226, проголосували за ухвалення даного рішення.

Відповідно до цього закону урегульовується комплекс правових, організаційних і кадрових питань, спрямованих на забезпечення функціонування ДБР.

Документ визначає кваліфікаційні вимоги до директорів територіальних управлінь, керівників підрозділів центрального апарату та керівників підрозділів внутрішнього контролю Державного бюро розслідувань.

Так, зокрема, встановлені вимоги на посаду директора територіального органу ДБР, а саме: громадянство України, наявність вищої юридичної освіти, стаж роботи в галузі права не менше семи років (після здобуття вищої освіти), досвід роботи на керівних посадах не менше трьох років і вільне володіння державною мовою.

Даний закон також визначає перелік підрозділів бюро, у яких є право здійснювати оперативно-розшукову діяльність, що надасть можливість створити свою власну базу джерел оперативно-розшукової інформації та стати дійсно незалежним правоохоронним органом. Але для цього потрібний певний час. Адже необхідно створити комісії з відбору кандидатів на посади, оголосити та провести відповідні конкурси. Тому початок повноцінної роботи ДБР буде залежати від оперативності розв'язання вказаних організаційно-кадрових питань.

Встановлено також види спеціальних звань ДБР, порядок фінансування та нарахування заробітної плати, текст присяги осіб рядового і начальницького складу відомства.

Відповідно до закону, заробітна плата працівників ДБР становить посадовий оклад, доплату за вислугу років, за роботу, у межах якої передбачений доступ до державної таємниці, доплату за спеціальне звання або ранг державного службовця, а також доплату за науковий ступінь. При цьому розмір премії не повинен бути більшим ніж 30 % посадового окладу.

Цим законом гарантоване повне і своєчасне фінансування Державного бюро розслідувань у тому обсязі, що є достатнім для його належної діяльності. Так, у кошторисі ДБР передбачено створити фонд для проведення оперативно-розшукових (негласних слідчих) дій.

Крім цього, даний закон регулює питання щодо притягнення працівників до дисциплінарної відповідальності. Існує дисциплінарна

комісія, склад та повноваження якої затверджуються директором Державного бюро розслідувань, на підставі службового розслідування, котре проводить підрозділ внутрішнього контролю. Вона складає висновок про наявність чи відсутність у діях працівника дисциплінарного проступку та підстав, відповідно до яких він може бути притягнений до дисциплінарної відповідальності з визначенням рекомендованого виду дисциплінарного стягнення.

Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань» передбачає внесення змін до законів «Про Державне бюро розслідувань» і «Про оперативно-розшукову діяльність». Дані зміни є надзвичайно важливою складовою у роботі ДБР, адже вони усувають недоліки, що були допущені при створенні цього органу і забезпечують більш повну реалізацію його діяльності. Це свідчить про невпинну роботу Державного бюро розслідувань з метою самовдосконалення та активізації виконання покладених на нього функцій.

Але, на мою суб'єктивну думку, не зовсім раціональним є встановлення ст. 9 Закону територіальна юрисдикція одного органу на декілька областей, тому що це викликатиме проблеми оперативності реагування на правопорушення, що віднесені до підслідності органу.

Неможливо також не враховувати той факт, що відповідно до частини 4 ст. 263 КПК України лише уповноважені підрозділи органів Національної поліції та органів безпеки мають право знімати інформацію з транспортних комунікаційних мереж тобто здійснювати так зване прослуховування, що дозволяє забезпечити краще розкриття та розслідування злочинів. Щодо Державного бюро розслідувань, то, на жаль, даний орган не наділений цими повноваженнями та під час розслідування злочинів повинен користуватися допомогою уповноважених на такі дії органів, що заважає його повноцінній роботі та не дає у повній мірі реалізувати принцип незалежності, який передбачений у Законі України про ДБР. Ця проблема залишається досить важливою та актуальною й досі.

Таким чином, проаналізувавши функціонування ДБР від початку його формування і до сьогодні, можна зробити висновок, що даний орган продовжує активно розвиватися та удосконалюватися, а проблеми й прогалини в організації та діяльності ДБР оперативно усуваються та вирішуються, що дозволяє повною мірою використовувати потенціал цього органу.

***Науковий керівник:** старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» Курганський Олександр Валерійович.*